

בדיקת תלונות - אכיפה וטיפול בעברות חנייה

מבוא

על-פי לוח התמרורים, הודעת התעבורה (קביעת תמרורים), תשע"א-2010, "אבני שפה צבועות אדום-לבן: אסורה כל עצירה או חניה של רכב בכביש שליד אבני השפה, אלא אם הדבר דרוש למילוי הוראות כל דין".

תקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (סימן י), קובעות בין היתר:

69"א) הנוהג רכב בדרך שאינה עירונית, המסומנת כדרך ראשית או אזורית על ידי תמרור - מודיעין לא יעצור את רכבו, לא יעמידו, לא יחנה ולא ישאירו עומד על הכביש או על שולי הדרך בין בהשגחה ובין שלא בהשגחה...

71. לא יעצור אדם רכב, לא יעמידו, לא יחנה ולא ישאירו עומד באופן -

1) שיש בו כדי להפריע או לעכב את התנועה;

2) שהוא מסתיר תמרור או חלק ממנו מעיני עוברי דרך...

75"א) לא יעצור אדם רכב, לא יעמידו, לא יחנה ולא ישאירו עומד, כולו או חלק ממנו, באחד

המקומות המנויים להלן, אלא לשם מניעת תאונה או לשם מילוי אחרי הוראה מהוראות תקנות אלה או אם סומן בתמרור אחרת; ואלה המקומות...

2) א) על מדרכה, למעט במקום שהוסדר להעמדת רכב והחנייתו לפי חוק עזר שהותקן על פי סעיף 77 לפקודה ובלבד שנותר מעבר להולכי רגל...

3) בתוך צומת או בתחום שנים עשר מטר ממנו, פרט לקטע שסימנה רשות תמרור, בתמרור או בסימון על אבני השפה, שמותר לחנות בו; ושאינם בקטעי דרך שבתיים בנויים לצדם..."

חוק עזר לראשון לציון (העמדת רכב וחנייתו), התש"ס-2000, אוסר בין היתר חנייה על המדרכה או "באופן שיש בו כדי להפריע, לסכן או לעכב את התנועה או את העוברים בדרך או להסתיר תמרור מעיני המשתמש בדרך". כמו כן, נקבע בחוק העזר איסור חנייה לפי תקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

בראשון לציון נאכפים החוקים והתקנות בנושא החנייה בידי החברה לביטחון ולסדר ציבורי (להלן - החברה לביטחון). לפי אתר האינטרנט של החברה לביטחון, "אגף החנייה מהווה זרוע מבצעת לאכיפת חוקי העזר העירוניים, הקשורים להעמדת רכב וחנייתו, בעיר ראשל"צ".

תלונה א'

בלשכת מבקרת העירייה התקבלה תלונה של תושב שכונת נווה חוף על טיפול אגף החנייה בחברה לביטחון בנוגע לכלי רכב החונים בניגוד לחוק בצד מדרכה הצבועה אדום-לבן (להלן - חנייה באדום-לבן) ובנוגע לחניית אופנועים על המדרכה. לדבריו, פקחי החברה לביטחון אינם אוכפים את החוק כנדרש.

הביקורת הפנתה את התלונה למנכ"ל החברה לביטחון. תגובת סמנכ"ל החברה לביטחון לפניית הביקורת הייתה: "המפקחים בעצה אחת עם מנהל האגף מחליטים כי אין במפגע המדווח הפרעה לסדר הציבורי ולעתים ניתנים על המפגעים עליהם הוא מציע דוחות."

בעקבות פניות רבות של אותו מלין לחברה לביטחון, כתב לו סמנכ"ל החברה לביטחון ב-12.1.14: "...אנו ממשיכים לקבל את פניותיך באשר לחניית רכבים של שכניך כנראה, במקומות אותם אתה מציינ שוב ובשעות הלילה המאוחרות. **אני מציע לך כי תפנה למשטרת ישראל לקבל מזור.** אנו מגיבים לכל פנייה שלך למוקד ומתחשבים בשלל הנסיבות הקיימות במקום שלכאורה מתקיים בו מפגע וכך נמשיך לעשות." [ההדגשות במקור]

כמו כן, דיווח סמנכ"ל החברה לביטחון למנכ"ל החברה: "הפונה מבקש כי נאכוף אדום-לבן בשכונות שעה שאנו מתחשבים, לטענתו 'משקרים', ולא נותנים דוחות לרכבים החונים ולא מפריעים לסדר הציבורי."

1. חניית רכב באדום-לבן

1.1 מדיניות העירייה

הביקורת פנתה למנכ"ל החברה לביטחון בניסיון לברר מהי מדיניות החברה לביטחון בנוגע לטיפול בפניות בנושא החנייה באדום-לבן ולגבי חניית אופנועים על מדרכות. סמנכ"ל החברה השיב שמדיניות האכיפה נקבעה על ידי הנהלת העיר, ולפיה "במקומות בהם ישנה מצוקת חנייה לתושבים באזור ואין הפרעה ממשית לתנועה ו/או ליציאה מחניון (חנייה על מעטפה) ו/או סכנה לציבור משתמשי הדרך, מנהלת אגף החנייה על פי שיקול דעתה מנחה את עובדיה לתת התראה בלבד. כל פניית מוקד נענית בביקור של פקח ודיווח למוקד על תוצאות פעולתו. רכב המהווה סכנה/הפרעה ממשית לסדר הציבורי באופן חנייתו יקבל דוח.¹ נוסף על כך, מסר סמנכ"ל החברה לביטחון כי הם מתחשבים במצוקת החנייה במקום, בעיקר בסופי שבוע - כדי לאפשר לאורחי התושבים לחנות בסביבה. אם אין הפרעה ממשית לתנועה, הם מסתפקים במכתב התראה.

עם זאת, מספר שבועות לפני תלונתו למבקרת העירייה, פנה המלין למנכ"ל החברה לביטחון ובין היתר כתב: "סוכס... שכאשר אני אפנה בתלונה, יירשמו דוחות (מבחינתי היה עדיף אזהרות). אך לצערי הפקחים שמגיעים למקום טוענים שאין הפרעה לתנועה או להולכי הרגל." מנכ"ל החברה לביטחון השיב למלין כי "ניתנו הנחיות לאכוף את חוקי התעבורה בכל ביקור של פקחי החברה באזור וכמענה לכל פנייה שתירשם במוקד העירוני."

1.2 טיפול בתלונות מוקד

על מנת לקבל תמונה רחבה יותר בנושא, בדקה הביקורת את הטיפול בתלונות שהוגשו למוקד העירוני בגין חנייה באדום-לבן באזור המגורים של המלין, החל

¹ בדוח ביקורת פנימית של החברה לביטחון בנושא "פניות הציבור", אשר במסגרתו נבדקו פניות הציבור בשנת 2010, ישנה התייחסות לפניות בנושא ערעור על דוחות חנייה באדום-לבן, מטעמי מצוקת חנייה וחנייה בשעות הלילה. בין היתר, טענו הפונים כי קיבלו הבטחות להקלות בחניות לילה.

מחודש ינואר 2013. נמצא כי חלק מהתלונות התקבלו בימי החול של השבוע, חלקן אף בשעות היום. עוד נמצא כי אין אחידות בטיפול בתלונות - לעתים נרשמו דוחות ולעתים הוחלט לא לרשום. להלן מספר דוגמאות:

- המגילה 23 - 28.11.13 (יום ה' 22: 7) - התלונה: "לא ניתן להוציא את הפח, חסום ע"י רכב מאזדה, הפח יפונה ביום ראשון". לא צוין אופן הטיפול.
- המגילה/זלמן שז"ר - 28.11.13 (יום ה' 56: 21) - התלונה: "זלמן שזר - טויוטה אפורה חונה באדום-לבן". הפיקוח הגיע למקום אחרי כשעה וחצי (עקב החלפת משמרת) ודיווח: "[פקח]-נרשם דוח".
- המגילה/זלמן שז"ר - 29.11.13 (יום ו' 36: 21) - התלונה: "זלמן שזר רכב באדום-לבן". פיקוח חנייה הגיע אחרי כשעה ודיווח "[פקחית] - צומת פנוי, לרכבים לא יירשמו דוחות".
- המגילה 54 - 30.11.13 (יום שבת 05: 20) - התלונה: "מול-סוזוקי בז' חונה באדום-לבן". פיקוח חנייה הגיע אחרי 45 דקות ונרשם סטטוס "ברירת משפט" ודיווח "[פקח] דוח".

1.3 דיווח למוקד העירוני

לפי התלונה ולפי התיעוד במוקד העירוני, פנה התושב למוקד העירוני ב-7.1.14 (יום ג' בשבוע) בשעה 23:25 (פנייה מספר 14-01-005598) ודיווח על "רכב לבן חונה באדום-לבן בצומת מול המגילה 16". לדברי המתלונן, הוא פנה לבירור הטיפול בתלונה ונאמר לו "הפקחים דיווחו אחרי שעה, שהרכב כבר לא היה במקום".

המליץ צירף לתלונתו סרטון המראה כי בשעה 23:46 הגיעה למקום ניידת של הפיקוח, נעצרה למספר שניות בקרבת הרכב המדווח, ושבה כלעומת שבה.

לפי רישומי המוקד העירוני, בשעה 23:49 נסגרה הפנייה במוקד עם דיווח הפקחים כי "אין רכב במקום". זאת, כאמור, אף על פי שהרכב חנה באדום-לבן גם בעת שהניידת הגיעה למקום.

2. חניית אופנועים על המדרכה

בתלונתו לביקורת, כותב המליץ לגבי נושא נוסף - חניית אופנועים על המדרכה: "...מדובר במדרכות צרות בנות רוחב של כ-1.7 מטר, ואחרי חניית אופנוע נותרים כ-70 ס"מ בלבד למעבר. החוק מחייב מתן מעבר של 1.3 מטר".

2.1 מדיניות העירייה

מהתכתבות בין המליץ לבין סמנכ"ל החברה לביטחון עולה כי על-פי מדיניות העירייה, יש לרשום דוחות חנייה בגין חניית אופנועים על המדרכה בניגוד לחוק:

א. בחודש מאי 2013 פנה המליץ לסמנכ"ל החברה לביטחון בדבר מדיניות העירייה לגבי אכיפת החוק בנושא חניית אופנועים על המדרכה.

סמנכ"ל החברה לביטחון השיב לו: "בשנה האחרונה החל מ-1/5/12 ועד היום נרשמו ברחוב המגילה על עברות שונות 36 דוחות, מרביתם העמדת רכב כאשר שניים מגלגליו עומדים על המדרכה... אנו נבצע ניטור של החודש הקרוב לגבי

תלונות התושבים ברחוב וכאשר יוחלט לא לתת דוח התמונה תועבר ל[אחראית פניות הציבור] בכדי שאוכל לבדוק את הנושא לעומק."

ב. בחודש נובמבר כתב המליץ לסמנכ"ל החברה לביטחון: "סוכם שיעשו דוחות לאופנועים על המדרכה. פניתי ביום שישי על 2 אופנועים שחנו במגילה 26 על המדרכה. 'זה לא מהווה הפרעה' לפי דעת הפקחית."

תשובת סמנכ"ל החברה לביטחון הייתה "...הנני להודיעך כי פקחי החברה ימשיכו לאכוף את חוקי העזר והתעבורה עפ"י מדיניות האכיפה כפי שנקבעת מעת לעת."

ג. כחודש לאחר מכן, שוב בעקבות אופן הטיפול בפנייתו למוקד, כתב המליץ מכתב לסמנכ"ל החברה לביטחון: "שוב פניתי היום לגבי 2 אופנועים שחונים על המדרכה ולא מתירים מטר ושלושים מעבר. הפקח טען שהיה מעבר כנדרש וסירב לתת דוחות."

לפי הדיווח במוקד העירוני, נרשמה תלונה באותו יום לגבי "שני אופנועים חונים במגילה 26 ולא מתירים מטר ו-30 כנדרש בחוק". הפקח שביקר במקום לאחר כחצי שעה השיב: "[פקח] יש מעבר. לא יירשם דוח."

סמנכ"ל החברה לביטחון השיב למליץ: "היום לפנות בוקר נרשם דוח תעבורה לאופנוע שחנה על המדרכה לאחר פנייה שלך. בדקתי ובשנה האחרונה נרשמו ברחוב המגילה 25 דוחות מ-1/11/12 ועד אתמול כולם דוחות תעבורה על חנייה באדום-לבן ו/או החניית רכב על מדרכה."

2.2 טיפול בתלונות מוקד

בדיקת הטיפול בתלונות מוקד מחודש ינואר 2013 בגין חניית אופנועים על המדרכה באזור המגורים של המליץ העלתה כי החוק והתקנות אינם נאכפים תמיד בנושא זה, בפרט כאשר פקח החנייה סבור כי אין הפרעה ממשית להולכי הרגל על המדרכה. יש לציין שלא כל התלונות התקבלו בסוף שבוע. להלן מספר דוגמאות:

- רח' המגילה 24 - 19.5.13 (יום א' 18:54) - התלונה: "אופנוע חונה על המדרכה חוסם מעבר." פקח חנייה היה בשטח תוך מספר דקות והשיב: "האופנוע לא מהווה הפרעה. המדרכה רחבה."
- רח' המגילה 6 - 18.5.13 (יום שבת 19:45) - התלונה: "אופנוע חונה על המדרכה, מוסר שיש הוראה של [מנהלת אגף גרירה וחנייה] לרשום דוח לאופנוע." פקח חנייה היה בשטח תוך מספר דקות והשיב: "האופנוע ירד מהמדרכה."
- רח' המגילה 6 - 17.5.13 (יום ו' 19:47) - התלונה: "אופנוע חונה על המדרכה, מוסר שיש הוראה של [מנהלת אגף גרירה וחנייה] לרשום דוח לאופנוע." פקחית החנייה הייתה בשטח תוך מספר דקות והשיבה: "נירשם דוח לאופנוע."
- רח' המגילה 6 - 16.5.13 (יום ה' 23:15) - התלונה: "אופנוע ים חונה על המדרכה, מוסר שיש הוראה של [מנהלת אגף גרירה וחנייה] לרשום דוח לאופנוע." פקח חנייה היה בשטח תוך מספר דקות והשיב: "אין הפרעה של האופנוע"; ומספר דקות אחר כך דיווח הפקח: "מדובר באופנוע 50 סמ"ק שלא מהווה הפרעה, יבדקו האם יש במקום אופנוע ים"; ושוב יותר מאוחר דיווח הפקח: "יש אופנוע שחונה

- צמוד לשער הבית של מספר 5, חוסם את השער של הבית וחונה צמוד לשער של הבית, לא מהווה הפרעה, יש מעבר במדרכה."
- רח' המגילה 6 - 15.5.13 (יום ד' חג שבועות 18:04) - התלונה: "אופנוע חונה בשביל להולכי רגל." פיקוח חנייה שינה סטטוס הפנייה ל"טופלה" תוך מספר דקות: "ע"י המוקד - ע"פ הנחייה של [מנהלת אגף גרירה וחנייה] אוכפים היום רק חסימה וחניות כפולות."
  - רח' המגילה 26 - 6.12.13 (יום ו' 14:52): "שני אופנועים חונים במגילה 26 ולא מותירים מטר ו-30 כנדרש בחוק." הפיקוח הגיע למקום תוך חצי שעה ותגובתו: "[פקח] יש מעבר. לא יירשם דוח."
  - רח' המגילה 26 - 23.11.13 (יום שבת 11:23) - המגילה 26 - "אופנועים על המדרכה." פיקוח חנייה היה במקום תוך רבע שעה ותגובתו: "[פקח] - לא מהווה הפרעה."

3. פיצול דירות

לטענת המל"ן, מצוקת החנייה במקום נגרמת עקב פיצול דירות רבות באזור. להקמת יחידות דיור נוספות על המתוכנן יש משמעות מבחינת הסדרי התנועה והחנייה באזור, קרי: הדבר עלול לגרום לעומס תנועה ברחובות צרים ולמצוקת חנייה העלולה לגרום עברות חנייה, כגון חנייה על המדרכה או בצד מדרכה הצבועה אדום-לבן. הביקורת בדקה האם יש עדויות לפיצול דירות באזור.

3.1 תלונות מוקד

עיון בפניות שהגיעו למוקד העירוני ובאופן הטיפול בהן (גם לאחר סגירתן) אכן מאשר את גרסת המל"ן לפיה קיימת באזור מגוריו תופעה של פיצול דירות, כפי שעולה מהדוגמאות הבאות:

▪ מקרה א'

- ב-13.2.13 הוגשה תלונה למוקד העירוני: "בונה 8 יח' דיור כל הבית בחוץ מרושת בתי גז כמו כן בנה קומה נוספת הגג נראה מסוכן." ב-18.2.13 דיווח הפיקוח על הבנייה כי "ניתן צו הריסה".

- בדיקה בתוכנה ההנדסית (קומפלוט) מגלה כי ב-27.1.13 הופק דוח פקח (העברה לטיפול משפטי): "...תוספת שטח ע"י בניית חדר על הגג של הבניין. גודל התוספת כ-30.00 מ"ר. בנייה מחומר קל: ויטרינות וגג פח..."

עוד נמצא כי בבדיקה שערך מפקח הבנייה במקום עקב בקשה להיתר בנייה שהוגשה בגין עברה זו מצוין "בוצעו הריסות לפי התכנית ובוטלה דלת כניסה נוספת בק' קרקע." דלת כניסה נוספת מצביעה לכאורה על פיצול הדירה כאמור ללא היתר.

מנהל יחידת הפיקוח על הבנייה מסר: "לאחר ביצוע התאמות לתכנית המאושרת (הריסות) קיבלו היתר בנייה לתוספות ושינויים."

▪ מקרה ב'

- ב-17.2.13 תלונה: "בית פרטי מצד ימין - יש שיפוצים בדירה מוסר שמחלקים יחידות דיור בתוך הדירה." ב-26.2.13 - הפיקוח על הבנייה מדווח: "נשלח מכתב התראה."
- ב-28.2.13 נערכה ביקורת מפקח בנייה בשטח וב-3.3.13 נשלח מכתב התראה "פיצול בית ל-2 יחידות דיור - ללא היתר".
- ב-8.7.14 ביקר המפקח על הבנייה במקום ומצא שנפתחה דלת בקיר ההפרדה וכי ביחידה הנוספת שנבנתה מתגוררת בתם של בעלי הבית. לדברי מנהל יחידת הפיקוח על הבנייה, "אין פיצול".

3.2 פיקוח על הבנייה

- הביקורת איתרה באמצעות התוכנה ההנדסית (קומפלוט) מקרים של פיצול דירות בקרבת מקום אשר טופלו על ידי יחידת הפיקוח על הבנייה בשנת 2013:
- ב-12.6.13 נשלח מכתב כניסה למקרקעין. מכתבי כניסה נוספים נשלחו בתאריכים 14.7.13 ו-29.7.13 לנמען שונה. ב-8.12.13 נשלח מכתב למתן עדות. ב-1.4.14 נרשם דוח פקח על בנייה ללא היתר הכוללת בין היתר תוספת שטח בעליית הגג ותוספת גרם מדרגות חיצוני תוך ביטול מקום חנייה.

תגובת מנהל יחידת הפיקוח על הבנייה:

"1. ראשית כל מדובר בנכס אחד ושני בעלי נכס:

- [שם] - בעל הנכס הקודם

- [שם] - בעלי הנכס החדשים

עקב עיכוב בהעברת הבעלות התעכב הטיפול בחריגות הבנייה הישנות.

2. לאחר שליחת מכתבי ההתראה והשלמת תיק הפיקוח, נשלח לאגף המשפטי חומר כולל דוח פקח בתאריך 01.04.14.

3. הוגש כתב אישום [בתאריך 11.5.14], הדיון בבית המשפט נקבע לתאריך 01.10.14"

- ב-12.2.13 נשלח מכתב התראה על בניית מדרגות חיצוניות לקומה א'. באוקטובר 2010 התקבלה תלונה על קיום פעוטון בבית. כמו כן, בשנת 2007 נפתחה בקשה להיתר בנייה להוספת שטח בעליית הגג, אך לא הושלם תהליך ההיתר. המפקח על הבנייה דיווח ביחס לבקשה כי מדובר במצב קיים.

תגובת מנהל יחידת הפיקוח על הבנייה:

"בתאריך 04.03.14 הוגש דוח פקח לאגף המשפטי."

הביקורת מבקשת להדגיש כי עברת הבנייה הראשונה, קרי: תוספת שטח של כ-45 מ"ר, דווחה לראשונה בשנת 2007 ואף נרשם בגינה דוח פקח, ואילו הטיפול המשפטי נפתח רק בשנת 2014, כשבע שנים לאחר מכן.

תגובת מנהל יחידת הפיקוח על הבנייה:

"חלק מעבודות הבנייה (תוספת 45.0 מ"ר; פרגולה...) טופלו ע"י הפיקוח בשנת 2007:

- מכתב התראה נשלח בתאריך 16/7/2007...

- דוח פקח מתאריך 09/09/2007 הועבר לאגף המשפטי..."

מנהל יחידת הפיקוח על הבנייה עדכן כי ב-7.5.14 הוגשה בקשה להיתר וב-24.8.14 הוגש כתב אישום.

- ב-15.8.13 נשלח מכתב התראה שכלל בין היתר תוספת מדרגות חיצוניות ותוספת שטח לחלל הגג.

תגובת מנהל יחידת הפיקוח על הבנייה:

"התיק ייבדק מחדש."

מנהל יחידת הפיקוח על הבנייה עדכן כי ב-15.9.14 הועבר דוח פקח למחלקה המשפטית על בניית תוספות והפרדת יחידות באמצעות מדרגות חיצוניות וגדר בחצר.

3.3 פרסום יחידות דיור להשכרה

מעיון במספר גיליונות של השבועון "גל גפן" עולה כי באזור נשוא התלונה מוצעות כיום מספר יחידות דיור להשכרה.

על סמך העובדה שלא הוגשו בקשות לפיצול דירות באזור זה, ניתן להניח כי מדובר ביחידות דיור שנבנו ללא היתר בנייה, ובשל כך, גם לא הוסדרו להן מקומות חנייה.

תלונה ב'

ב-12.1.14 התקבלה בביקורת תלונת תושב לגבי טיפול העירייה בפנייתו למוקד העירוני יום קודם (יום שבת) לגבי רכב פרטי החונה באדום-לבן. לדבריו, "למקום הגיע רכב מהפיקוח ובו פקחית, אשר ראתה את הרכב מפריע וחונה באדום-לבן, כעבור מספר שניות המשיכה בנסיעה..."

1. מדיניות העירייה

המלין דיווח לביקורת כי פנה שוב ושוב למוקד ביום התלונה הנ"ל, אך נציגת המוקד אמרה לו ש"ישנה הנחיה מלשכת ראש העירייה 'לא לתת דוחות לרכבים שמחנים באדום-לבן עקב מצוקת חנייה'... בסופי שבוע (שישי שבת)".

בבדיקת הטיפול בתלונה במוקד נמצא כי הפקחית ביקרה במקום כרבע שעה לאחר הפנייה וכי תגובתה הייתה: "[פקחית] מוסרת אין חסימה הרכב באדום-לבן ויש מצוקת חנייה במקום, אין הפרעה."

הביקורת הפנתה את התלונה לטיפול החברה לביטחון. סמנכ"ל החברה השיב למלין: "...הונחתה מנהלת אגף החנייה להדריך את עובדיה באשר לנוהלי האכיפה גם בסופי

שבוע. ככל שמדובר בפניית מוקד, פקחי החברה יגיעו למקום יאכפו את החוק בהתאם למדיניות העירייה.

המלין הקשה על סמנכ"ל החברה לביטחון וביקש לקבל הסבר על מדיניות העירייה בנדון. תשובת הסמנכ"ל הייתה: "אגף החנייה יאכוף את החוק בכל הקשור לחנייה על מעטפה וחנייה באדום-לבן. במקומות בהם ישנה מצוקת חנייה לתושבים באזור ואין הפרעה ממשית לתנועה ו/או ליציאה מחניון (חנייה על מעטפה) ו/או סכנה לציבור משתמשי הדרך מנהלת אגף החנייה תשקול לתת התראה בלבד."

2. תלונות מוקד

2.1 עֲבֵרוֹת חֲנִייה בֵּאָדוּם-לִבָּן

על מנת לקבל תמונה רחבה יותר בנושא, בדקה הביקורת את הטיפול בתלונות שהוגשו למוקד העירוני בגין חנייה באדום-לבן באזור המגורים של המלין החל מחודש ינואר 2013. נמצא כי חלק מהתלונות התקבלו בימי החול של השבוע, חלקן אף בשעות היום. עוד נמצא כי אין אחידות בטיפול בתלונות: לעתים נרשמו דוחות ולעתים הוחלט לא לרשום, בעיקר אם לדעת הפקח אין בכך הפרעה. להלן מספר דוגמאות:

- רח' דובנוב 5 - 30.1.14 (יום ה' 9: 56) - "מזדה לבנה חונה באדום-לבן". פיקוח חנייה הגיע למקום תוך חצי שעה. תגובתו: "[פקח] האדום-לבן דהוי מאד לא ירשם דוח." נרשמה פניית בן בנושא.
- רח' דובנוב 7 - 26.10.13 (יום שבת 10: 48) - "יונדאי אדומה חוסמת כניסה לחנייה". פיקוח חנייה הגיע למקום תוך מספר דקות. סטטוס - "ברירת משפט". תגובתו: "[פקח] - הרכב פונה מהמקום."
- רח' דובנוב 9 - 11.10.13 (יום ו' 20: 05) - "טויוטה בורדו חוסם כניסה". פיקוח חנייה הגיע למקום תוך מספר דקות. סטטוס - "ברירת משפט". תגובתו: "[פקח] נרשם דוח."
- רח' דובנוב 9 - 6.9.13 (יום ו' 9: 58) - "רכב חוסם כניסה לחנייה, ברלינגו בצבע כסף". פיקוח חנייה הגיע למקום תוך מספר דקות. סטטוס - "ברירת משפט". תגובתו: "[פקחית] נרשם דוח לרכב."
- רח' דובנוב 7 - 28.6.13 (יום ו' 9: 07) - "רכב חוסם כניסה לחנייה, פורד אפור". פיקוח חנייה הגיע למקום תוך מספר דקות. סטטוס - "ברירת משפט". תגובתו: "[פקח] רשם דוח."
- רח' דובנוב 5 - 7.5.13 (יום ג' 7: 44) - "גיפ בצבע זהב חונה על אדום-לבן". פיקוח חנייה הגיע למקום תוך שעה. תגובתו: "[פקח] - רכב לא מהווה הפרעה."
- רח' דובנוב 5 - 6.4.13 (יום שבת 10: 22) - התלונה: "גיפ באדום-לבן". פיקוח חנייה הגיע תוך מספר דקות. תגובתו: "[פקחית] - הרכב לא מהווה הפרעה."

2.2 טיפול במצוקת חנייה עקב אירועים חריגים

נמצא כי כאשר מתקיימים אירועים חריגים באזור, ובפרט כאשר מודיעים עליהם מראש ומבקשים התחשבות, נמנעים הפקחים מלרשום דוחות בגין עבירות חנייה כגון חנייה על המדרכה או באדום-לבן:

- ב-24.4.13 הוגשה תלונה למוקד העירוני: "לאורך הרחוב רכבים חונים על המדרכה." פנייה נוספת בנדון התקבלה אחרי 10 דקות. פיקוח חנייה הגיע למקום תוך רבע שעה. הסטטוס שנקבע לטיפול בתלונה: "ברירת משפט." תגובת פיקוח חנייה הייתה: "[פקח חנייה] יש הורים וילדים שעושים מדורות לא יירשם דוח."
- במהלך שנת 2013 נרשמו מספר הודעות בנושא אבל: המשפחה האבלה מבקשת לא לרשום דוחות חנייה בעת השבעה/אזכרה. לדוגמה, ב-12.2.13 התקבלה במוקד הודעה לפיה "...משפחת... יושבים שבעה מאתמול, מבקשים לא לעשות דוחות גם ברחובות הסמוכים כי יש להם משפחה גדולה." נמצא כי אכן, לא נרשמו דוחות חנייה.

ביטולי דוחות

מעיון בקובץ ביטולי דוחות לשנת עברה 2013 שהתקבל מהחברה לביטחון עולה, כי בין 222 הדוחות שבוטלו בעילה "התחשבות בנסיבות" קיימים מקרים לא מעטים של חנייה באדום-לבן או של חנייה על המדרכה שבוטלו עקב מצוקת חנייה. להלן דוגמאות:

- דוח מספר 90313545 - חנייה ברחוב המעיין במזג אוויר סוער ביום שישי בערב "החנייה היחידה הייתה באזור זה".
- דוח מספר 49738313 ודוח מספר 49738511 - חנייה בצד מדרכה בניגוד לתמרורים ("אין עצירה" ו"אדום-לבן") ברחוב פרופ' בנו חבוט. הערעור הראשון נדחה, בין היתר נאמר בהודעת הדחייה: "יצוין כי מצוקת חנייה אינה מצדיקה ביצוע עברה זו." ערעור שני התקבל בתוספת הודעת היועצת המשפטית לעירייה על ביטול דוחות שקיבלו רעיית המערער ושכניו באותה עת: "...באותה עת ובמקום האמור נרשמו הודעות קנס (ברירות משפט) בגין חניית רכביהם של רעייתך ושכנך בניגוד להוראות התמרור, ולפיכך וכפי שציינתי בפניך, בהתאם לעקרון 'אחידות הענישה' ומניעת 'אכיפה בררנית' אבטל גם את הודעות הקנס הנ"ל ולשם כך הנך מוזמן להעביר אליי את מספרי הודעות הקנס, מספרי הרכבים ושמות בעלי הרכבים."
- דוח מספר 48078414 ודוח מספר 48078711 - חנייה באדום-לבן ברחוב מאיר גולדה. מדובר בשלושה עוררים אשר הגיעו לצפות במשחק כדורסל ב"בית מכבי", ולטענתם, לא הצליחו למצוא חנייה באף לא אחד מהחניונים בסביבה. את בקשת הערר העביר למנכ"ל החברה לביטחון חבר מועצת העיר, אשר הלך על מצוקת החנייה סביב אולם הכדורסל בעת שמתקיימים בו משחקים עתירי קהל. עוזרת מנכ"ל החברה לביטחון הורתה: "כל מה שנרשם באותו הערב באדום-לבן, [מנכ"ל החברה לביטחון] ביקש להתחשב ולכן יש להעביר זאת למח' ערעורים תוך המלצה להתחשבות."

- דוח מספר 45659414 ודוח מספר 45658911 - חנייה על המדרכה ברחוב רבי איזידור אייזיק. הערר הגיע בעקבות "הבנות [עם העירייה] לגבי אופן החנייה ברחוב ללא דוחות חנייה. לאור מצוקת החנייה, נתבקשנו על ידי העירייה להחנות הרכבים בצמוד לשפת המדרכה, על מנת שלא להפריע להולכי הרגל ומצד שני לא לסכן את תנועת הרכבים." הדוח בוטל בהמלצת ראש העירייה.
- דוח מספר 52229317 - חנייה על מדרכה בחניון קניון הזהב בשל מצוקת חנייה עקב העדלידע בחולון. יש לציין כי הדוח בוטל לאחר שהוגש ערר שני.
- דוח מספר 52766813 - חנייה על מדרכה ברחוב מורדי הגטאות. במקרה זה בוטל הדוח רק בעקבות ערעור שני. בתשובה לערעור הראשון כתבה היועצת המשפטית בחברה לביטחון למערער: "לחובתך נרשמה ברירת משפט בגין חנייה על מדרכה, חנייה על מדרכה הנה איסור הקבוע בחוק. בשל חנייתך, עוברי הדרך במקום נאלצו לרדת לכביש ולסכן את חייהם."
- דוח מספר 52154217 - חניית רכב מסחרי לצורך פריקת סחורה על מדרכה בחניון ברחוב אברהם בר בשל מצוקת חנייה עקב קיום שוק מקומי במקום.

מסקנות והמלצות

1. מדיניות העירייה

מבדיקת התלונות וכן מתגובות סמנכ"ל החברה לביטחון עולה כי במקומות בהם ישנה מצוקת חנייה לתושבים באזור ואין הפרעה ממשית לתנועה ו/או סכנה לציבור או בעת אירועים הגוררים מצוקת חנייה, יכולה מנהלת אגף החנייה בחברה לביטחון להנחות את עובדיה שלא לאכוף את חוקי התעבורה, קרי: לא לרשום דוחות חנייה בגין חנייה באדום-לבן או על המדרכה, ולהסתפק בהתראה בלבד.

מדברי מנכ"ל החברה לביטחון והסמנכ"ל עולה כי מדובר במקרים המאותרים בעיקר בסופי שבוע ובחגים, עת מגיעים אורחים לאזורי מגורים צפופים, וכאשר אין תנועה ערה כמו בימי חול.

עם זאת, נמצא כי אין אחידות באופן האכיפה, וכי לעתים לא נרשמים דוחות גם כאשר מדובר בעברה המתבצעת ביום חול ובשעות היום.

מעיון בעררים שנתקבלו בחברה לביטחון בעקבות דוחות חנייה באדום-לבן או על המדרכה, נרשמה מצד אחד התייחסות היועצת המשפטית בחברה כי מצוקת חנייה אינה מצדיקה חנייה באדום-לבן, אך מצד שני, נרשמו לא מעט ביטולי דוחות עקב התחשבות בנסיבות של מצוקת חנייה. יתרה מזאת, נמצא כי כאשר מתקיימים אירועים חריגים או המוניים באזור נשוא תלונות המגיעות למוקד, נמנעים הפקחים מלרשום דוחות בגין עברות חנייה.

בין העררים נמצאה גם התייחסות של העוררים ל"הבנות" ביניהם לבין העירייה, לפיהן, תותר להם חנייה על המדרכה או באדום-לבן ברחובות שבהם יש מצוקת חנייה, באופן שאינו מפריע למעבר הולכי הרגל או כלי רכב.

בסיכומו של דבר, החברה לביטחון נוקטת במדיניות של אכיפה סלקטיבית של חוקי התעבורה.

הפסיקה מתייחסת למדיניות אכיפה סלקטיבית או להפעלת שיקול דעת האם לאכוף את החוק אם לאו. לדוגמה, בית המשפט העליון פסק בעניין אכיפה סלקטיבית של עברות חנייה (ראובן לסקוב נ' עיריית תל-אביב, רעפ 4355/08): "דרך אחת להבים על האירוע היא כעל נקיטתה של אכיפה סלקטיבית פסולה, דהיינו יישומה של נורמה פלילית שלא באורח שוויוני, מתוך שיקולים זרים." לדברי השופט, העירייה צבעה את המדרכות באדום-לבן במקומות שבהם נקבע כי החנייה מסכנת את התושבים או מפריעה לתנועה. בדיוני המשפט הדגישה הפרקליטות כי "העדפת תושבי העיר או שכונה מסוימת היא אפשרית, ואולם על העדפה זו לבוא לידי ביטוי בהקצאת מקום חנייה תוך תמרוך מתאים - ולא באבחנה באכיפה שמטרתה מניעת הפרעה או סיכון."

דוגמה נוספת לפסיקה העוסקת באכיפת חוק עזר שהעירייה עצמה קבעה: בית המשפט העליון (בשבתו כבית משפט לערעורים בעניינים מנהליים, עע"ם 21/9642) קבע לאחרונה כי "מחובת הרשות לדאוג לקיומו של החוק, נובע כי מתחם שיקול הדעת הסביר של הרשות בשלב האכיפה רחב ככל שיהיה מוגבל יותר מאשר מתחם שיקול הדעת - שעמד בפניה כאשר התקינה את חוק העזר. לאחר התקנת חוק העזר, על הרשות להפעיל את שיקול דעתה לאור חוק העזר ותכליותיו על דרך הכלל, על הרשות המינהלית לאכוף את חוק העזר שהתקינה, ואין לה עוד שיקול דעת רחב בשאלה אם לאוכפו."

במקרה אחר², פסק השופט אשר גולדין: "קיימת אפשרות על פי החוק לאפשר גם חניות על המדרכה וגם עצירה במקום שבו אסורה העצירה וגם מניעת עצירה במקום שבו מותרת עצירה בשעות מסוימות וזאת על ידי תמרורים ברורים המוצבים במקום ואכן עיריית ת"א הציבה תמרורים לגבי חניות בשעות מסוימות בתנאים מסוימים ברחובות העיר... הנחיות לפקחים לא יכולות לבוא במקום תמרוך, שכן במקרה כזה קיימת אכיפה סלקטיבית על פי החוק... מעצם העובדה שיש מדרכות שבהן אוכפים ויש מדרכות שבהן אין אוכפים, זוהי בדיוק אכיפה סלקטיבית האסורה על פי חוק העונשין... לא ברור לי גם אם קיימות הוראות לפקחים מדוע הן אינן מפורסמות בריש גלי בעיתונות הכתובה, שהרי ההוראות בלאו הכי דינן להיות מודעות על פי חוק חופש המידע."

מהאמור לעיל עולה כי מרגע שנקבע כי סימון המדרכה יהיה בצבעי אדום-לבן, היינו איסור חנייה, העירייה איננה יכולה להפעיל שיקול דעת בעת האכיפה.

תגובת מנכ"ל החברה לביטחון:

"1. המסקנה אשר אליה הגיעה המבקרת, בחלקה אינה קשורה לעובדות המוצגות בדוח, זאת מאחר ויש הבדל בין מצב שבו נרשמים דוחות ו/או מצב שבו לא נרשמים דוחות, שלא בהתאם למדיניות אשר נקבעה וברורה לפקחים.

² בימ"ש לעניינים מקומיים ת"א, מדינת ישראל באמצעות השירות המשפטי של עיריית ת"א יפו נ' לשצינסקי אייל (29.5.14)

2. במקרה שלפנינו, קיימת מדיניות ברורה, אשר לפיה באזורי בילוי/מסחר/תנועת רכבים רבה, אין שיקול דעת והפקחים אוכפים בהתאם לתקנות התעבורה. זאת מתוך ראיית תכלית הזרמת תנועה ומניעת תאונות דרכים.

3. באשר לשכונות ברחבי העיר, מדובר על אזורים בהם התנועה אינה מרובה. גם כאן, הפקחים מונחים לאכוף עפ"י קריאת מוקד, אלא אם כן, מתברר כי השעה והמקום, לרבות סוג העברה, אין בהם כדי להוות הפרעה לתנועה או סכנה באותה מידה, כפי שקורה באזור מסחרי. במקרים בהם קיים ספק, נרשמת התראה.

4. באירועים יזומים על ידי העירייה, אנו יודעים כי לבאי האירועים אין מקומות חנייה באזור והאזור עצמו 'משתנה' מעצם נוכחות מוגברת של שוטרים/פקחים המנהלים את הזרמת התנועה במקום ומונעים את תאונות הדרכים.

5. באשר להחלטות התובעת העירונית, הרי שזו פועלת בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, במסגרת שיקולים שאין אנו רשאים להתערב בהם. ככל שמאן דהוא סבור כי שגתה בהחלטה, הרי שמוזמן לערער על קביעתה בערכאה השיפוטית המוסמכת."

תגובת היועצת המשפטית לעירייה:

"אכן מדיניות אכיפה צריכה להיות ברורה ושקופה. הנהג צריך לדעת מה הצפי לרישום דוח אם יחנה במקום מסוים ואינו צריך להיות נתון לחסדי שיקול הדעת של הפקח. "נכון שבאירועים מיוחדים יש מקום להקל עם התושבים בשכונות מרוחקות או ברחובות שאינם מרכז העיר, אך ההקלה צריכה לבוא לידי ביטוי בכך שהעירייה תפחית במדרכות המסומנות 'אדום לבן' במקומות שהדבר אינו מהווה סכנה או הפרעה או תדאג לסמן מקומות חנייה מותרים על המדרכה במקום שרוחבה מאפשר זאת, אך לא ייתכן שהפקח יבוא ועל סמך שיקול דעתו הבלעדי יחליט אם לרשום דוח או לא שעה שהחנייה אינה מותרת לפי הסימון. מתן שיקול דעת כזה אינו בריא וכמובן שאינו יכול לשקף מדיניות ברורה וחד-משמעית."

תגובת היועצת המשפטית בחברה לביטחון:

"ברמת העיקרון אין לי מה להוסיף מעבר למה שהגיבה היועצת המשפטית של העירייה... "יש לי שעות קבלת קהל בכל יום שני בין השעות 10:00-12:00 הפתוחות בפני כל מי שמבקש להיפגש עמי. כמו כן אני משיבה לשיחות טלפון מצד תושבים הפונים אלי בין במישרין למשרדי ובין באמצעות עוזרתי.

על אף ולמרות שאין בחוק הליך של ערעור חוזר לעתים לחלק מהפונים אני מאפשרת להגיש ערעור חוזר וזאת לאחר התרשמות מקשיים נוספים ו/או ממצוקות נוספות שיכולות להילקח בחשבון ולגרום לי להתחשב במכלול הנסיבות. וע"כ למרות שטענת מצוקת חנייה עדיין נותרת, מתווספת התרשמותי האישית והישירה ממצוקות נוספות ואני מחליטה להתחשב בנסיבות ובתנאי כי במשך 12 החודשים הבאים ממועד ההחלטה לא יעבור עברה על הוראות חוק העזר לראשון לציון (העמדת רכב וחניתו) התש"מ-1999."

במקומות בהם ניתן לדעת החברה לביטחון לאפשר חנייה, מאחר שאין הפרעה לתנועה או לציבור הולכי הרגל, יש לקבוע תמרור מתאים.

לחילופין, ניתן לשקול להתיר חנייה בשעות הלילה ובסופי שבוע במקומות מסוימים, כפי שעשתה עיריית תל אביב בשנת 2009, כאשר הוסיפה כ-520 מקומות חנייה לתושבי רחובות מסוימים בשעות הלילה. כמו כן, יש להודיע לציבור כי, עת מתקיימים אירועים חריגים, יימנעו הפקחים מלרשום דוחות בגין עבירות חנייה בכל מקרה, יש להסדיר זאת מבחינה משפטית וחוקית.

✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים הוצע "לקבוע תמרור מתאים ודיווחים באינטרנט וכ"ו".

2. טיפול בתלונות מוקד

מדברי מנכ"ל החברה לביטחון עולה כי ניתנו הנחיות לאכוף את חוקי התעבורה כמענה לפניות תושבים למוקד העירוני. אולם, נמצא כי לא תמיד נרשמו דוחות בגין חנייה באדום-לבן או על המדרכה (לרבות אופנועים), בפרט כאשר פקח החנייה היה סבור שאין הפרעה לציבור הנהגים או הולכי הרגל. זאת, אף על פי שחלק מהתלונות התקבלו בימי החול של השבוע, וחלקן אף בשעות היום.

בנוגע לתלונה כי סגירת התלונה במוקד לותה ברישום שקרי כי הרכב נשוא התלונה אינו במקום, נמצא כי הרכב חנה באדום-לבן עת הגיעה ניידת הפיקוח ואף נותר במקומו לאחר שהניידת עזבה את המקום.

לדעת הביקורת, על מנכ"ל החברה לזמן לבירור/שימוע את הפקחית שסגרה את התלונה. על פקחי החנייה להקפיד לנהוג לפי הנחיות החברה לביטחון ולרשום דוחות בגין עבירות חנייה שאותרו עקב פניות למוקד העירוני.

כמו כן, על הפקחים לדווח למוקד העירוני על הממצאים בשטח כפי שהם, ולא לספק מידע שגוי ומטעה הפוגע בתדמיתם בעיני התושבים.

✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים הוחלט כי "מנכ"ל החברה לביטחון יקבל לידיו את הסרטון של המקרה. לאחר בדיקה יחליט האם לערוך שימוע".

3. פיצול דירות

לטענת המלין, מצוקת החנייה במקום נגרמת בין היתר עקב פיצול דירות רבות באזור: הדבר גורם עומס תנועה ברחובות צרים ולמצוקת חנייה העלולה לגרום עבירות חנייה. בבדיקות שערכה הביקורת על-פי מקורות מידע שונים נמצאו עדויות באזור מגוריו לפיצול דירות.

על אגף חנייה בחברה לביטחון ויחידת הפיקוח על הבנייה לפעול במשותף להקלת מצוקת החנייה: אגף חנייה מצדו יעביר מידע על מצוקת חנייה ויחידת הפיקוח תנסה מצדה לאתר במקום עדויות לפיצול דירות, בפרט כאשר יש פניות בנושא מציבור התושבים באזור.

✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים הוחלט כי ההמלצה תבוצע.

